

Boşluk ýok ýer bilen asman arada... / goşgular

Category: Goşgular, Kitapcy, Sözler

написано kitapcy | 23 январа, 2025

Boşluk ýok ýer bilen asman arada... / goşgular **BOŞLUK ÝOK ÝER BILEN ASMAN ARADA...**

Dogduk depäm, Güwleme» / goşgular toplumy

■ Gaýdyp gelmek

Ýürek bilen geçip aradaşlygy,
Dogduk depäm, geldim bu gün goýnuňa.
Bu ýol sarp etdim бүтін ýaşlygy,
Daglar deý götärdim münseň boýnuma.

Göwünde göterdim, göterdim, diýar,
Gelere-gidere ýoluň galmandyr.
Obamy dikeltmek maksat hem hyýal,
Hasabat sorajak ilini galmandyr.

Daglaryň göbegi – obam Güwleme,
Seni demne sordy haýsy aždarma?
Teselli barmydyr göwni döwlene,
Ýüregimiň derdi möwjeýär barha.

Eden işim nädip goýaýyn orta,
Gidipdir illerini seniň çar ýana.
Ýazmadylar adyň hatda pasporta,
«Bu oba indi ýok» diýip, bil, jana.

«Obaň ýok» diýeniň galat sözleri,
Gözler ynansa-da, ynanmaz ýürek.
Ony görjek bolsaň, dargatman saklan
Obadaşlaň kalbyna aýlanmak gerek!

■ Güwleme

Dogduk obam, Güwleme,
Meñzär köküň köwlene.
Ojaklaryň öçürlen,
Iliň yrak göçürlen.
Obam daglaryň täji,
Didäm didar mätäji.
Könlümiň şähri sende,
Ejemiň mähri sende.
Kyn bolan däldir diňe –
Aýra düşmek iline,
Saňa-da kyn düşendir,
Dag ornundan süýşendir.
Süri-süri keyikler,
Bakandyrlar beýikden.
Käkilikler zarlandyr,
Zaryn sesi armandyr.
Gussa batan arçalar,
Çaýlar gözi arçalan,
Ter çemenli awlaglar,
Il göwnüni awlanlar,
Bol miweli baglaryň,
Döşün sypan daglaryň,
Galandyrlar göz dikip,
Adam başarýar ýykyp...
Aýralygyň dagyndan,
Obadaşlaň ahyndan
Gözýaşym döküp gizlin,
Aglasam ýatyp ýüzin,
Öz ogluňy geňleme,
Dogduk depäm, Güwleme!

■ Obam

Göçmek däl,
göçürmek ýoň bolan döwür,
Aýrylypsyň ilden, iliňem senden.
Jülgäniň güneýi – garalan bówür

Ile sütem edip geçipdir çenden.

Dirilikden nyşan – it ýatyr pallap,
Ýüregimden düşýär daşa ýañ, obam.
Sende ýaşapdyryn diňe bir ýyllap,
Kyrk ýyllap kalbymda ýaşaýañ, obam.

Soňra ýurt tutunan ýeriň keseki,
Ojagy däl, ýürekleri otladyp...
Pytrap ýatyr köne tamlaň kesegi,
Pytrap giden ykballary ýatladyp...

■ Obadaşlaryma

Bu gün geldim ahyr göçülen ýurda,
Diýar – göwnüňiz deý giň jülge eken.
Siziň kalbyňyzda baslygan derde,
Men indi düşündim, bagrymda tiken.

Sizi özge ýurda göçürseler-de,
Galypdyr kalbyňyz şu ýerden çykman.
Ýüzlerçe ojagy öçürseler-de,
Jülgede galypdyr nijeme ykbal.

Jennetiň nusgasy bu dogduk depäm,
Sowupdyrlar ondan toýy-bazary.
Haçan ýüreklerden gözýaşlar kepär,
Ölinçäkdir aýrallygyň azary.

Bilýän niçelerňiz gelip bileňzok,
Duşuşyga ýürek tap gelmez öýdüp.
Hakdyr ömrüňize atylany zäk,
Sizi göçürenleň dünýäsi göýdük.

Niçeler göz ýumdy mekanyn zarlap,
Kyýamat dälmidir göwün maýrylsa?!
Manysyn ýitirýär dünýäde bar zat,
Türkmen dogduk depesinden aýrylsa.

Diýara söýgimde bolmaz hiç ýalan,

Bagrymda elenen aýdýan sözlerim...
Orak orlup, döwrek döwlen Diňgalaň[1]
Dikip otyr ýoluňyza gözlerin.

■ Ojak

Dogduk mekan asla çykmaýar ýatdan,
Daban bilen sypap daglaryň serin.
Yzlaý-yzlaý tapdym göçülen ýurtdan,
Ine, öýümiziň oturan ýerin.

Ýatyr, gör, ýyllary çekip üstüne,
Ejemiň öçürmän saklan ojagy.
Ýyllary ýorgan deý syryp dessine,
Ojaka ot ýakdym aladaň çagy.

Şu ojak başyndan öryän köp eken,
Ýetimi-ýesiri küren obanyň.
Biz göwsünden, olar bolsa, ömüri,
Alypdyrlar ellerinden kábämiň.

Şu ojak başynda oturyp ejem,
Tikipdir oglunuň toýuna tuty.
Toýdan häzir irdir diýmändir hijem,
Perzendi kiçijik bolsa-da gaty.

Käkilik perinden düşekçe tikip,
Guzynyň ýüňünden salyp ýorgany,
Oglunyň toýuna uly jar çekip,
Çagyryjak ekeni Etrek-Gürgeni...

«Oba gören dälidir beýle çeperi»,
Tananlar dişleýär hälem hyrçyny.
«Eden işi bir sungatyň eseri –
Çeken keşdesimi, dokan horjuny».

Ýigrimi sekiz ýyl ýanypdyr ojak,
Ejemiň yhlasy bolup kesewi.
Ýekeje ogluna geripler gujak,

Özüne alypdyr degen keseli.

Ýüzüme çabyrap ojak başynda,
Ojaryň ýalny däl, ejemiň mähri.
Ady ýerleşende mazar daşynda,
Bir dünýä gowzady göwnümiň şähri.

Guş-gumry säheri oýaran zaman,
Bakdym tüňçä gaçan asman Aýyna.
Ýene-de öňürtdi ejem, mähriban,
Oýarjakdym welin säher çáýyna.

Şeýle owaz aňdym guşlaň dilinden:
«Bolarmy perzendi enesiz goýmak?!
Hany men çekeýin, janym, eliňden,
Tur oglum, tur balam, sowady gaýmak!».

■ Daýyma

I.

Bagryň badaşypdy bu daglar bilen,
Daglara baglydy ömrüň-ykbalyň.
Üzmediň örküňi dogduk depäňden,
Çolaryp galsa-da, dagda çar ýanyň

Ogullar uzakda, gyzlar uzakda,
Dagsyz ýaşamaklyk uly dertmidi?
Daglaryň ornuny tutmady hiç zat
Baglanan örküňi ýyllar kertmedi.

Beýik Pyragynyň nazary siňen
Daglar boldy täsin ömrüň şaýady.
Doglanyňda buşluk berlen daglarda,
Ýene şol daglarda berdik aýady.

«Kömegiň injiri» diýýärler, ine,
Bu injir il üçin ezizlän zadyň.
Durmuş seniň üçin bolmandy süýji,
Ýöne süýji zatda galypdyr adyň.

II.

Sen dogandan, men ejeden aýryldym,
Dogduk depäniňem çekdik ahyn kân.
Çagakam dolardym men gujagyňa
Ýene gujagyňy gerdiň jahylkam.

Gujagyňda bardy ejemiň mähri,
Gözleriň gözlerne biçak meňzeşdi.
Geçmişde galmady, diri wagtyňda
Eneli dünýäm seň dünýäňe geçdi.

Bagryňa basanyň ýeke men däldim,
Köpler dolup, giňäp gitdi gujagyň.
Öçürmediň bu daglarda, jülgede,
Obadaşlaň taşlap giden ojağyn.

Gujagyň giňelip, bolupdyr gowak,
«Kömegiň gowagy» diýýärler ine.
Dursuň gelenlere gujagyň açyp,
Doldum gujagyňa, jan daýy, ýene!

III.

«Gezmek – ömürden» diýleni,
Gören ýokdy ýatanyňy.
Daban bilen ölçäp çykdyň
Mekanyňy-watanyňy.

Bu daglaryň degresinde
Barmyja basmadyk ýeriň?
Sygynyp beýik daglara,
Göterdiň sen ýükün neriň.

Bu ýerden irmän gatnapsyň,
Şeýlemi daglyň kadasy.
Dag biline guşak ýoda,
Ady: «Kömegiň ýodasy».

Ýoda ýaňy salnan ýaly,

Ýörelse ýitýärmä näme?!
Goýup giden şol ýodaňdan?
Gadam urdum men dünýäňe.

■ Ejemiň joralary

Garrylary ýagşy günüň,
Ejem janyň joralary.
Agyr günlerden alamat,
Ejem janyň joralary.

Jan käbämi gören gözler,
Oglun görüp, bolar dözmez,
Ömür ýasar bugdaý sözden,
Ejem janyň joralary.

Azdyr näçe etsem taryp,
Sözleri dür, özi aryp,
Her birisi janly taryh,
Ejem janyň joralary.

Şeýle mährem, şeýle sada,
Jan käbämi salyp ýada,
Geljege – ýol, düýne – ýoda,
Ejem janyň joralary.

Agyr günleň şarpygyny,
Dadyp, saýlan harpygyny,
Düzen durmuş harlygyny,
Ejem janyň joralary.

Ojaklara mäkäm pena,
Ady dillerine sena,
Döz geldiler müň bir bela,
Ejem janyň joralary.

Ynanýar ejeme derek,
Guwanýar ejeme derek,
Maňa onlap ene ýürek,

Ejem janyň joralary.

Toýda – bezeg, ýasda – arka,
Bir-birege goýar sarpa,
Özüm ýetim duýman barka,
Ejem janyň joralary.

■ Göçülen ýurduň ahy

Eýranyň hany däl,
Hywanyň begi,
Ynkylap adyndan sözleýän ýagy,
Kürsüsi dag ýaly,
Hökümi güýçli,
ilden öýkelimi,
ýa ilden öçli,
Buýruk berdi:
– Göçürmeli obany,
Göründen galdyryp ata-babany.
Taýak bilen seňseledip çopany,
«Ýurdum» diýip, boş gürrüňi tapany,
Zenany-ebtady salyp öňüne,
Getirmeli raýonyň deňine.
Ýogsam oba oturanmyş belentde,
Goý mekan tutunsyn golaý kentde.
Ýerden süýräp, alyp gaýdyň çagasyn,
Çaý içim salymda oba dagasyn!
Olar mal yzynda mal bolup giden,
Gowaça ekişde taplansyn beden...
Wekik ýabylydy, eli gamçyly,
Telärli, Güwleme, Hartut, Ýalçyly –
Il barysy dagdan indi eňşeşip,
Pyganly sesleri bagryňy deşip.
Egnin gysýar daglar – asman sütüni.
Owal görmändiler beýle sütemi.
Gara daglaň gara bagryn dagladyp,
Sürdüler il baryn zaryn ýygladyp.
Muny gören bolsa molla Zelili,

Ýaşa gark ederdi külli zemini.
Oba gamçylandy,
dagdan aýryldy,
Ýüzlerçe ynsanyň köňli maýryldy.
Täze döwrüň hansumagy ýowuzdy,
Iliň derisin däl, ýüregin ýüzdi.
Oýunjak bolupdy iliň ykbaly.
Ölmez ödi gündi – sesiň çykmany...
Ak pagta
Ak bagta
ýetrip bilmedi,
Dişler ýyrşarsa-da, köňül gülmedi,
Barha güýjöp aýralygyň azary,
Köňülde tutuldy obaň mazary.

■ Dogduk depe

– Bejertmeli saglygyňy,
Gitseň gowy bor kurorda.
Alman lukman töwellasyn,
Gidýärin göçülen ýurda.

Biter tendäki ýaralar,
Bilsem göwnümi seýikläp.
Dogduk depä togap kylmak,
Ynsan üçin iň beýik döp.

Dogduk depäň her bir çöpi
Ýüregime däri-derman.
Hem gozgaýar köne derdim,
Göçülenne çekýär arman.

Pederler däl eken bihal,
Ýurt tutunyl bilýän eken.
Kalbyň eken dogduk depe,
Dogduk depe – dünýäň eken.

Dolanarmy indi döwran,
Sowulypmy ajap çaglar?

Göçlen ýurduň sakçysy deý
Otyr munda belent daglar.

Göýä taryh kitabyňyň
Setiridir jülgeleri.
Alyp gider geçmişine
Ýurdun küýsäp her geleni.

Ýürek bilen okaberseň?
Her bir daşy berer many.
Dag bolup keserip ýatyr –
Atalaň ömür beýany!

■ Daglar

Sežd eýleýip geldim size,
Gudrat baryn gördüm, daglar!
Geçmiş ýeli kakdy ýüze,
Asmana gol berdim, daglar!

Geçmiş ýatyr boýnuňyzda,
Geljek otyr boýnyňyzda,
Keramatly goýnuňyzda,
Ah, göçülen ýurdum, daglar!

Dünýä döräp siz barsyňyz,
Dömüp, ýer göwsün ýardyňyz,
Duşman öňünde durduňyz,
Mekany siz merdiň, daglar!

Atalardan miras ýerler,
Göwün joşup, ser göterler,
Gaýalar – dälmi pederler,
Güne kalbym serdim, daglar!

Diň salyp çeşmäň sazyna,
Damja deý siňdim ýazyňa,
Ötenleň aýak yzyna,
Biten güli tirdim, daglar!

Gussam – kämilik sesinde,
Gaýdyp gelmek höwesinde,
Şäheriň ýat köçesinde,
Sizi zarlap ýördüm, daglar!

Derdinişsek – dälsiňiz lal,
Hiç kimsäge salmadum al,
Lebzimi saklap men halal,
Jülgelerňe girdim, daglar!

Ol gadym pederler ýaly,
Sürüp gelmedim men maly,
Üstüňe yhlasdan doly,
Hyýallary sürdüm, daglar!

Yzlap deräňi-goluňy,
Kalbyma sarap ýoluňy,
Atalaryň ykbalyny,
Daşlaryňdan dördüm, daglar!

Ýaza galan gary görüp,
Bol dökülýän nury görüp,
Al-asmany dury görüp,
Ýagşylyga ýordum, daglar!

Göwnümdäkin diýsemdim men,
Ýat suw içip, suwsadym men,
Beýikleri küýsedim men,
Ownuklardan irdim, daglar!

Inersiňiz dert ýükläre,
Synan göwnüm seýikläre,
Tagzym edip beýiklere,
Dyza çöküp durdum, daglar!

Arka diränler eseldi,
Sizi undanlar peseldi,
Ak göwnüme täk teselli,
Hem egsilmez derdim, daglar!

Mertebesi dag dek galan,
Bedewi Aýa ýol salan,
Ata-babamyň dem alan,
Howasyndan sordum, daglar!

Şuglasyna taban Aýyň,
Üstünde tapyp ýagdaýyn,
Atalaň eken bugdaýyn,
Hyýalymda ordum, daglar!

Bulut aglar giden ile,
Ahmyr meňzär porhan sile,
Çykdyň, kuwwat geldi bile,
Düşenimde ardym, daglar!

Dagan obam nepesimde,
Taryh bilýär ýazyk kimde,
Diňgalanyň depesinde
Köňül öýün gurdum, daglar!

■ Diňgalanyň köteli

Är işini bitiren,
Diňgalanyň köteli.
Ili aşa ýetiren
Diňgalanyň köteli.

Bugdaý ekilen meýdan,
Il ondan şoňa haýdan,
Dagdan nan alan daýhan
Diňgalanyň köteli.

Ol asmana merdiwan,
Ýüregimuň derdi kân,
Waka baryn gördi kân,
Diňgalanyň köteli.

Başynda adan jemlän,
Ýöwsel, namardy geňlän,

Daglara gerden deňläň,
Diňgalanyň köteli.

Gündiz Günüň kirpigi,
Gije Áýyň kirpigi,
Barlap görer hörpüňi,
Diňgalanyň köteli.

Şahyr göwnüm söz diýmiş,
Degresinde ir-iýmiş,
Dagdan inseň – ak iniş,
Diňgalanyň köteli.

■ Soňudagy

«Eý, söwdügam, Soňudagy».
Magtymguly.

Pyragyňyň söwdügi sen,
Belent başly Soňudagy.
Köňül berip, öwdügi den
Set müň ýaşly Soňudagy.

Goýnuňda köňlüniň joşy,
Ýaşyňa sepleşer ýaşy,
Sensiň onuň mazar daşy,
Çeşmi ýaşly Soňudagy.

Tikenli sim döwrüň çaýry,
Áýra saldy Gyzyłbaýry,
Ykbalyňyz boldy aýry,
Bagry başly Soňudagy.

Ara daş däl el ýetere,
Ýollar bekli il ötere,
Tagzym kyl şahyr pedere,
Galkan döşli Soňudagy.

Hyýallary – ganat, peri,
Şahyr ýatmaz tutup ýeri,

Başyňdadyr belent seri,
Şahyr başly Soňudagy.

Arkadagy il merdiniň,
Şaýady sen yşk derdiniň,
Niçik göterdi gerdeniň,
Bagryň daşmy, Soňudagy?

Beýgeldiň sen götereňde,
Başyn göge ýetireňde,
Baky galdyň setirinde,
Bulut gaşly Soňudagy.

Zybanyna bolduň sena,
Il-gününe bolduň pena,
Wasp etmesem bolar günä,
Göwnüm joşdy, Soňudagy.

Ajap dessanyn dagydan,
Gussam ýetik şol agydan,
Bir nyşan sen Pyragydan,
Goýny göçli Soňudagy.

Ili üçin ýanyp-ýygılan,
Şahyr sizi ýere myhlan,
Siz müdimi, biz bir myhman,
Köňli joşly Soňudagy.

■ Hojajombaz gonamçylygy

Kimler obasynyň dulunda süýnüp,
Tutupdyr bu ýerde baky mesgeni.
Kimler alyslarda ýurdun täzeläp,
Atalaň ýanyna gaýdan gös-göni.

Düşenip,
Örtünip mele topragy,
Ýatyr munda näçe arka nesiller.
Durmuş bolsa bu dünýäniň ýüzünde,

Muňa gelyänleriň yzy kesilmez.

Düýbu tutulypdyr Nuh eýýamynda,
Munda doga okan ol Garry molla.
Rowaba boljak deý geljege sary,
Otyr mazarystan hut ýedi ýolda.

Aýatda sataşýar mundan gidenler,
Diýara baş egýär garry-ýaşlary.
Ýonulyp getirilen, gör, nirelerden,
Dag ýurduna ap-ak mazar daşlary?!

Baýyrlaň egnunde mazarystanlyk,
Tümmekler göwünden doldurlan humlar.
...Diriler gezip ýör dürli ýurtlarda,
Dogduk depä gaýdyp gelýär merhumlar.

■ Ýalňyz bag

Ýalňyz bag galypdyr göçen obada,
Şahasy depäňde ýaý berip duran.
Hiňňildik uçardy onda çagalar,
Alkyşlar alardy hiňňildik guran.

Sowlupdyr şowhuný ýalňyz daragtyň,
Hiňňilligi şemal uçýar kyrk ýyllap.
Hemmesin götärdi bagym täzededen,
Ah, şol çagalary bolsady ýygnap.

Aýralykdan saralypdyr ýapraklar,
Bag – köküni kalba uran ýatlama.
Bilenlere geçmişinden alamat,
Ýöne bir otyran agaç ýatlara.

Rehim eýleýän dek bu ýalňyz бага,
Guşlar şahasynda düzlüp durýarlar.
...Arman, agtyklary şol çagalaryň
Elleri paltaly haýdap barýarlar.

GUDOK HAKDA BALLADA

«Gyzylarbat gudogna örmeýän ýurduň
Barlygna

Täç eje geň galýan ýyllar».
Gurbandurdy Geldiýew.

Şol gudogyň sesi siňdi baglara,
Şol gudogyň sesi siňdi aňlara.
Şol gudogyň sesi salýardy ýola,
Ugradardy säher uly ykbala.

Gudok ümsümligi örüzer işe,
Işine taýýarlyk görýändir säher.
Gudok gygyrdymy çykmaly ýola,
Bolýan dälidir onsoň eglenmek sähel.
Çagyrardy işe, sesi batlydy,
Gurbatymyz oň sesinden kem dälidi.
Gudok bir maksada gulluk etdirip,
Gudok adamlaryň başyn jemlärdi.
Gudok gygyrmasa, Gün dogmaz öýdüp,
Gudok gygyrmasa, ýaşmaz öýdüp Gün.
Şonsuzam oýanýan ýurduň barlygna
Şol Täç eje ýaly uýmazdy göwün.
Köçeler dolardy adam silinden,
Olar titi dälidi şu gün deý beýl-ä.
Mazutly eşikleň ajaýyp ysy,
Durmuşyň demidi urardy beýnä.
Ynsanlary oýarardy şol gudok,
Ynsaplary oýarardy şol gudok.
Watanyň sesidi gudogyň sesi,
Atanyň sesidi gudogyň sesi.
Işçi ýüreginiň batly urgusy,
Watanyň olara baky sargydy.
Atalar uruşda,
eneler işde,
Çagalary gudok oýarýan ýyllar.
Ynanýaryn sesi peselen gudok
öňki deý gygyrsa,

oýanar ýyllar.

[1] Garrygalada bir dagyň ady.

«Nohur täsirleri» / goşgular toplumy

Atdaşym A.Seýuitnurowa

■ Nohurda

Daglar göge galtaşýar
Nohur atly obada.
Bulaklar gaýnap joşýar
Nohur atly obada.

Ýatladyp dur çynarlar,
Ýaşap geçdi çyn ärler,
Niýetiňden tanarlar,
Nohur atly obada.

Hasaply her daban ýer,
Gara daşdan öňär zer,
Maňlaýyňdan damsa der,
Nohur atly obada.

Myhmana hezik eder,
Dar jülge giňär gider,
Gelenem göwnär gider,
Nohur atly obada.

Kalba girer bada-bat,
Oba bolmaz gowa ýat,
Her daşy bir rowaýat,
Nohur atly obada.

Daglar daglara bakar,
Suwam belende akar,
Gowy gowyny tapar,
Nohur atly obada.

■ Ypaýgala

Jennet diýseň kemsinersiň,
Jennetdenem zyýada.
Tarypyň kem gelse birden,
Bagyşlarmyň sen ýa-da?!
Yhlasym-a dälde kemter,
Zehindedir bar bela.
Gürrüň açsak niçik bolar,
Geçmişden Ypaýgala,!
Bütewi gala ekeniň,
Bölüpdirler oňuşman,
Bolaňsoň Iki paý gala,
Heşelle kakan duşman.
Ulaldyp öýke-kinäni,
Ikä bölüp bir synany,
Daglaň daşyn daglapdyrlar,
Soňra köýüp aglapdyrlar...
Ýeňil düşen iki bölek
Galalara zabt eýlemek.
Häzirem türkmen ilimde
Bar bir-biriňi çeynemek.
Gözlerim bu daglar bilen,
Syr alyşdy, köp gürleşdi.
Iki gala ýüregimde
Öňküsi deýin birleşdi.

■ Degirmenli dere

Eger gelseň bu derä,
Degirmenler garşylar.
Geljek galar yzyňda,
Geçmiş durar garşyňda.

Degirmenler monjuk deý
Düzülipdir bu derä.
Aý-günleri aýlapdyr
Harazlar ýöräp-ýöräp.

Aý-günler ýöräp-ýöräp,
Harazlary aýlapdyr.
Degirmenler derede
Ile ömür paýlapdyr.

Il-gün üýşüp bulagy
Sowup baryan ýolundan.
Akdyrypdyr gaýanyň
Edil orta bilinden.

Belentden inen suwlar
Degirmeni işleden.
Ömür uzak bor eken
Deriň döküp, işleseň.

Daşy oýup, münderläp,
Edipdirler akaba.
Neneň ömür bermejek,
Şunuň ýaly azaba.

Bil-baldyryň güýjünden
Çekipdirler minneti.
Ýagşy güne ýetiren
Degirmenler milleti.

Ýürek urgusy deýin
Togtamandyr hereket.
Bu ýerden urba alan,
Şu günlerki bereket.

Dagyň süňňünden döräp,
Siňip otyrlar daga.
Bikärlige gynanyp,
Guwanyp ajap çaga.

Gojalar bilýär gadryn,
Degirmeni taryplar.
Ýaş-ýeleňe gara daş,
Bolup bilse taryhdyr.

Eger gelseñ bu derä,
Degirmenler garşylar.
Geljek galar yzyñda,
Geçmiş durar garşyñda.

■ Nyýazbikeuçan gaýasynda

– Dur dogan, dur dogan,
Uçma gaýadan.
Diňe göreş bilen
Söýgi aýalar.

Dur dogan, dur dogan,
Etme ejizlik.
Ýeňmesin ýene-de
Nejis nejislik.

Dur dogan, dur dogan,
Ýokdur ganatyň.
Ýatla, ýar kalbyna
Gonan halatyň.

Dur dogan, dur dogan,
Ýokdur etmişiň.
Ýarasy bolma sen,
Geljek, geçmişiň.

Dur dogan, dur dogan,
Bäs gel matlaba.
Ýaryña ýetmersiň
Özüň oklab-a.

Dur dogan, dur dogan,
Ölüm aşakda.
Ýar söýgüsi bilen
Päliň duşakla.

Dur dogan, dur dogan,
Daglar aglaýar.

Gara ýüň bulutlar
Güni baglaýar.

Dur dogan, dur dogan,
Zarlaýar çeşme.
Geçme sen dünýäden,
Söýgüden geçme.

Dur dogan, dur dogan,
Güýçlüdir yşkyň.
Gaýadan uçup däl,
Uz ýöräp düşgün.

Dur dogan, dur dogan,
Gülmesin duşman
Söýgiň ejizlänin
Bilmesin duşman.

Dur dogan, dur dogan,
Gum bor gülbeden.
Garyplar garap dur
Garyp külbeden.

Dur dogan, dur dogan,
Olar köýmesin.
Gaýadan goýberme
Ýaryň söýgüsini.

Dur dogan, dur dogan,
Ömüriň nusga.
Nusgalyk ömüriň
Bolmasyn gysga.

Dur dogan, dur dogan,
Otlama otsuz.
Gara gaýa galsyn
Öňki deý atsyz.

Dur dogan, dur dogan,

Ýar bilen tapyş.
Gitme sen dünýäden,
Kalbymdan ýapyş!

■ Şaglawuk

Gaýanyň saçy tözlenip,
Dökülipdir gerdeniňden.
Topugyna düşýär gelip,
Galdyrasyň ger zeminden.

Gaýa – aýna, şemal darar,
Darar, älemgoşar dörär,
Gözelligi kalba sanjar,
Gudrat çabraýar deminden.

Bolar eken munça hyjuw,
Şaglawuk bir dem salnan suw,
Gel-de argyn kalbyňy ýuw,
Paýhas durlanar eminden.

Daglaryň zemine yşky,
Göçürmäge taýýar goşgy,
Ýada düşýär söýgim – başky,
Ötsem şaglawuk deňinden.

Şaglawukly gözel dere,
Müň hyýal getirip sere,
Özlerin oklap şähere,
Ogullar zarlar soňundan.

Seçer durar hünjülerin,
Hünjä öwrer ünjüleriň,
Bir ajaýyp künji ýeriň,
Aýrylmak kyndyr öňünden.

Daşyp durup kalbyň diňlär,
Ýürekdeşleň başyn jemlär,
Wagtyň azdyr, küýseg kem däl,

Ýylda bir gelseň keminden.

Göwün syryňy paýlaşsaň,
Dostlaryň bilen çaýlaşsaň,
Dünýäde jaýdar jaýlaşsaň,
Bakylyk alyp elinden.

Sypap-sypap zülpleriňi,
Synlap-synlap dik seriňi,
Jady suwuň köp ýerini,
Çykaryp bolmaz aňyňdan.

Gaýtalap şygryn atdaşyň,
Eren бага öwrüp daşyn,
Sypap-sypap gaýaň döşün,
Çykýar dünýäniň keypinden.

Ir-iýmişli degre ýany,
Oba sary salar ýoly,
Çelgi alan tapar ýaly,
Hiç sowulmaz öz ýolundan.

Ýigrim başiň dälisimi,
Şahyr ýürek ýalysymy,
Bu daglaryň namysymy,
Dörän ahmyryň müňünden?

■ Muhammetguly Atabaýewiň mekdebinde

Atabaý aganyň iň uly ogly
Biçak okumyşdy, çyn sowatlydy
Kemsidip çetine kän degseler-de;
Kalbyny işinden hiç sowatmady.

Göterjekdi il-gününiň ykbalyn,
Ylym köşgün gurup çynar astynda.
Gojaman çynarlar
juwan çynaryň
Boldumy ölmüne sebäp aslynda?..

Bäşinjin aldyryp otyr dört çynar,
Ak mekdebi basyp gara bagryna.
Tarypyny etseň Muhammetgulyň
Her şahasy setir boljak şygryňa.

Çynar bolup al-asmana dyzap dur
Muhammetgulyň beýik höwesi.
Köpden bäri munda kakylmaýar jaň,
Sapaga çagyryýar taryhyň sesi.

Goh ýok, galmagal ýok, diýseň ümsümlik,
Artykmaç bu ýerde özgäniň sözi.
Indi mugallymsyz taryh sapagyn
Gelene geçip dur mekdebiň özi.

* * *

Dostlaryň gallap dursa,
Bu daglarda daşyňy,
Goşga öwresiň geler,
Nohuryň her daşyny.

Dodaklaryň kepemez,
Gözellige teşnesiň.
Goşga öwresiň geler,
Nohuryň her çeşmesin.

Bäş barmak deý baş dere,
Oba getir ýöreseň.
Goşga öwresiň geler,
Nohuryň her deresin.

Saklaýarlar sarpasyn,
Gojalaryň öwdüniň.
Dosty bolasyň geler,
Nohuryň her ýigdiniň.

Daga düşünip bolmaz,
Her gerşinden aşmasaň.

Nä körüň bar Nohurda,
Eger gelip joşmasaň?!

ESENGULY

Kasym Nurbadowa

Obalar meňzeýär biri-birine,
Bir-birine şeýle meňzeş şäherler.
Esengulyň ekiztaýyn tapmarsyň,
Gelenler geň galyp, bakar säherler.

Gözleriňe dolar aýakly jaýlar,
Bütün oba gitjek ýalydyr birýan.
Agşam görseň, işden gelen ýalydyr,
Säher görseň, göýä ol işe baryar.

Oba dynjyn alýar aýak üstünde,
Aýak üstünde ol işlän mahalam.
Deňize çümdürip gurupdyr jaýy,
Şu obanyň ýerin ilki tapanam.

Esenguly mydam aýak üstünde,
Myhmanyň ýoluna dikilen gözi.
Hyzmat eder aýak üstünde durup,
Myhmanyn oturdar, oturmaz özi.

Obaň geçmişinden gürrüň açsalar,
Gojalar erteki sözleýän ýaly.
Esenguly galyp daraklygyna,
Çekilen deňizi gözleýän ýaly...

WATAN

Agrasdyr ol uly göwresi ýaly,
Watan öwgülere mätäç däldir hiç.
Ýüregiň söýgüsi goluňa geçse,
Ynanar Watanyň şoňa ir-u-giç.

Watana gerek däl nähak pidalar,

Somlamak gerek däl gara başymy.
Her bir ogly üçin uly göwresin
Silkip dökýändir ol gözde ýaşyny.

Söýüp Watanymyň ýazyn-gyşyny,
Şu paýhasa gulluk edýän her zaman:
Oň üçin goýmaly bolmalyň başy,
Watan üçin başy saklalyň aman.

TÜRKMENIŇ KALBYNA DÜŞÜNJEK BOLSAŇ...

Türkmeniň kalbyna düşünjek bolsaň,
Göwnüniň ganatyn – synla bedewin.
Özüne at daksaň, ýylgyryp oňar,
Bedewne at daksaň, ol eder göwün.

Türkmeniň kalbyna düşünjek bolsaň,
Göwnüniň aramyn – diňle dutaryn.
Geçmiş saýýandyr tarynyň birin,
Geljegi saýýandyr onuň bir taryn.

Türkmeniň kalbyna düşünjek bolsaň,
Göwnüniň giňligin – synla sährasyn.
Sähradan okarsyň onuň ykbalyň,
Bu sähra sowýandyr toýuny-ýasyn.

Türkmeniň kalbyna düşünjek bolsaň,
Göwün gозelligin synla halysyn.
Gözüň gозellige meýmirär gider,
Dünýäni durşuna gören ýalysyň.

Türkmeniň kalbyna düşünjek bolsaň,
Göwün belentligin synla daglaryn.
Kalbynyň törüne geçiber onsoň,
Myhman, sen şolara uýan çaglaryň.

* * *

Gitdi Watanyň taşlap,
Bagtyn gözläp yrakdan.

Oda düşdi ýat ilde,
Ne bardan ol, ne ýokdan.

Bagty diýip düşünen,
Baýlygyny tapdy ol.
Baýlyk bilen bagtynyň
Garagyny gapdy ol.

Günler geçdi düşündi,
Nämedigne diýaryň.
Tirkedi durnalara,
Ýaz göçende hyýalyn.

Çyglamady gözlerin,
Gözýaş dökdi köňüli.
Tutdy Watanyň ahy
Gözleriniň öňüni.

«Ýandak bilen gözýaşıň,
Süpürmeli bolayma»,
Diýlenini ýatlady,
Geldi serhet golaýna.

– Watan ýandagy bilen,
Ah, süpürsem göwüni!..
Ykbalyna meňzeşdi,
Tiken simleň düwüni.

URUŞ ÝYLLARYNYŇ ÇAGALYGY

Uruş turdy gül ömrümiň başynda,
Adam baryn sordy durdy durdy demine.
Gidenleň suraty – gözleň ýaşynda,
Uruş çagalygam saldy çemine.

Uruşdan uzakda girdik uruşa,
Atalaryň, agalaryň yzyndan.
Uruş müň külpetler getirip başa,
Dört ýyllap düşmedi çaga dyzyndan.

Göreşdik Watany goraýan soldat,
Hor bolmasyn diýip, azyk-huruşdan.
Çagalar gülende bu dünýäm abat,
Çagalygym gaýdyp gelyär uruşdan.

ÖMÜR

Kesekiň topragna gözün gyzdyryp,
Alysa gaçyryp ömür ýylidyryn,
On sekiz ýaşynda gitdi dünýäden,
Dostum, adam ömri ne beýle uzyn?!

Watanyň topragyn gorap bir gerçek,
Hüjümde kesekiň topragna geçip,
On sekiz ýaşynda gitdi dünýäden,
Dostum, adam ömri gysga, gör, niçik?!

URUŞDAN SOŇKY AHWALAT

Bu öýde ýaşaýar ene hem ogul,
Üç adamlyk töläp jaý üçin haky.
Üçünji ýaşaýar diwar ýüzünde –
Surat bolup galan ol esger baky.

Bu öýde ýaşaýar ene hem ogul,
Diwardaky surat – umydyň keşbi.
Ene ineriniň boýna guwanýar,
Agyn kakasynyň özi deý deşli.

Olar ynanýarlar diriligine,
Ynanýarlar biri-birinden beter.
Uruşdan gaýdandyr biraz gijiräk,
Bir gün-ä, bir gün-ä ol gelip ýeter...

Ene hem özünden,
hemem oglundan
Bir syry gizleýär,
Gizleýär gaty:
Ýygşyrypdy arkasynda suratyň,

Ýarynyň ölmüne güwägär haty.

MENZEŞLIK

Säher turup, gözüm açan badyma,
Ol daga seretmek boldy endigim.
Goja başy ak telpekli ak gyşda,
Ýaz geýýär bulutdan gara telpegin.

Bir görsem dag otyr
üç oglun jeňde
Aldyran atam deý dik tutup başyn.
Bir görsem dag ýatyr
Watany goran
Üç agam deý berip topraga döşün.

GÜLLER

Bahar günü mazaryna gerçeğini,
Güller bitdi ýüreginden nem alyp.
Dört ýyllap uruşda arzyňlary,
Çykypdyr topragyň üstüne galyp.

Säher şemalyňa ýüpek gülleriň,
Ülpüldeşýär gyzyllary, aklary.
Ak güller – enäniň kümüş saçlary,
Al güller – ýarynyň al ýañaklary.

ESGERIŇ HEÝKELI

Niçe ýyldan bäri şol bir ädimi,
Bagdan bakyp dur ol öýüne sary.
Daşarda galypdyr esger müdimi,
Düşegin içerden salyp ýör ýary.

Oglundan ýaşdygyn bererler aýdyp,
Kyrk ýyldyr gidenne ýigrini ýaşa.
Özi öýe girse giräýer öýdüp,
Urşy saklap dur ol öwrülip daşa.

HYÝAL

Ýaza ýetip, keýpin çaglan
Guşlaryň gelipdir bagty.
Gözellige kalbyň baglan
Ýaz gününde köňlüň ýagty.

Gözüň gözelligi tirip,
Ses goşsaň saba ýeline.
Häzie bir ertekä girip,
Düşünseň guşlaň diline.

* * *

Şaglap gelen mele suwuň öňüne,
Jylawlamak üçin basdylar bendi.
Suwuň togtanyňa gyýýldy kalbym,
Bendiň bekligine kalbym begendi.

Suwuň erjelligi, ýatmady ol dek,
Bir ys tapyp ahyr böwüsdi bendi.
Bendiň çat açanna gyýýldy kalbym,
Suwuň hyjuwyna kalbym begendi.

SÄHRADA

Daglaryň öýmesi al-elwan şapak,
Buşlaýar zemine Günüň dogjagyn.
Säher ukusyndan oýanýan bilbil,
Nem içip, ogşaýar gülüň dodagyn.

Ganatlary bilen Günüň kirşine
Kakyp, guşlar düzýär ajaýyp mukam.
Säher gözelligin gözüňde jemläp
Ýaşamakdan uly bagt barmykan?!

Gaýdyp gelenime begenýän ýaly,
Güliden beslenipdir düzdür beýikler...
Sährada galdyran çagalygymy,
Hanha, alyp gaçyp barýar keýikler.

HAZARA

Ýok, göbek ganymam saňa dammandyr,
Taban murtum başga ýerde syryldy.
Göwnümde tolkunýar mawy ummanlar,
Ýaşlygym kenarňa daňlyp dur indi.

Pata alyp geldim saňa gumlardan,
Durun jemalyňdan sowman gözümi.
Çarlagyň ganatyn ogşan gomlardan,
Uzak ýyllar gözläp tapdym özümi.

* * *

Göwher gyryndysy sepildi deňze,
Deňziň ýüzi tylla zerden gaýmaklan.
Ýüregim bendiwan bu gözel meňze,
Daş et, ykbal, şu görnüşden doýmakdan.

Deňziň boz şemaly ýüzüňi ýalap,
Säherde deňiz deý giňeýär göwün.
Ýygnar daňyň elwan şapagna dolap,
Deňziň düýbündäki ýylgyzlary Gün.

* * *

Bu gün göwnüm özüňki deý çaykanýar,
Bir-birine için döker dertdeşler.
Seniň goldawyňa mätäç men, deňzim,
Telim gaýy başdan sowup, mertleşen.

Men saňa içimi dökeýin, deňzim,
Ýöne gyrmança deý zyňma kenara.
Zyňsaň,
ejizlänmi edersiň aýan,
Gorkýan derdim baryp ýeter ol ýara.

* * *

Men sähraly

Hem dagly
Ikisiniňem deň ogly.
Bu dünýä inen çagym
Ýassyk bolupdyr dagym.
Sähra bilen gundaglap,
Ykbalymy şolara
Goýupdyrlae deň baglap!

* * *

Meň gözüme dür dānesi,
Gara dagyň gara daşy.
Gelenleri penalap dur,
Gaýalaryň galkan döşi.

Käkilikler käkeleýär,
Çeşmeleriň gözbaşynda.
Söýgi kalbym çekeleýär,
Bir dagly gyzyň gaşynda.

Men dagly, dagda doguldym,
Daglar arkam-diregimdir.
Gursagyma sygmasa-da,
Daglar kalbym – ýüregimdir.

ELBRUSY SYNLAP...

Gögi saklap duran deýin,
Elbrus goşa başynda.
Arşda dikip köňül öýün,
Aýlanyp ýörüs daşynda.

Goşa başyn täsin dagyň,
Her kim bir zada meňzedýär.
Uzaklardan synlan çagyň,
Misli ak guw – uçup gidýär.

Bir görseňem ene ýeriň,
Ak göwsüne edýär çalyň.

Ony gögüň emşin görüň,
Şol görnüşden many alyň.

Biri-biriniň höwrüdir, –
Biri magşuk, biri aşyk.
Ak gar juwanlaň göwnüdir,
Barýar olar menzil aşyp.

Belentden belende müňzäp,
Al asmanda dagyň göwni.
Meňzeden zadyňa meňzäp,
Deňläp otyr olar egni.

Bu daglara söýgim uly,
Meňzetmäni tapdym aňsat:
Biri – şahyr Kaýsyn Kuly,
Beýlekisi – Resul Gamzat.

* * *

– Ine, Lermontowyň gaýasy şudur,
Bu – şahyryň gadam uran ýodasy.
Gelen myhmanyna goýup çyn gadyr,
Gürrüň bermek kawkazlynyň kadasy.

– Şu ýerde şahyra duşupdyr peri,
Şu gowakda düşlän şahyr şol çaglar...
Beýleki daglardan üýtgeşik ýeri,
Şahyr bilen tanalýarlar bu daglar.

GÜÝZ GÜNI

Sypyrdy başyndan sary öýmesin,
Baglaryň başyny aýlady güýzem.
Güýzüň sary dili açdy syryny,
Beýle ýeňles dälde, agrasdy düýnem.

Baglar eçilip dur sahylyk bilen,
Tylla teňňeleri seçýär gaýgyrman.
Açgöz şemal bir ýerlere daşayar,

Nämä gerekdigin özem saýgarman.

Soňky teňňesine çenli barysyn
Şemalyň eline berip dur baglar.
...Berenni yzyna aljak bolýarmy
Indi nä elini serip dur baglar?

ETÝUD

Aý asmanyň çala çyzlan dodagy,
Bägül deý Zemini öpýär näzirgäp.
Ýylldyzlaryň ýüpek nuruna ýuwnup,
Barýar bu älemiň göwrümi giňäp.

Asman gymyldadyp Aý dodagyny,
Deňze gaçan ýylldyzlary sanaýar.
...Iki Aýyň arasynda oturyp,
Ýigit Aý gaşynda bagtyn synaýar.

KEŞDELER

Gül bahar gül sähra çekipdir keşde,
Nagyşlar salypdyr her dürli gülden.
Ýarynyň keşbini saklap göreçde,
Gülleriň süňňüne siňipdir dilber.

Günem bu sährada zülplerin çözlän,
Gözüň ganmaz sähra gyzyň oýnundan.
Ketenі köýnegniň ýakasyn gözlän,
Aslyşypdyr sähra gyzyň boýnundan.

JÖWZADA

Gün dagy-daşy-da eredip barýar,
Ýere çog dökmegiň bilenok çenin.
Topragyň nemini demine sorýar,
Sähra egne atýar sary çäkmenin.

Keşde güller solýar teşne boluplar,
Synasna siňdirip bahar günlerin.

...Wagtyndan gijigip ýagan bulutlar,
Aglayar agysyn solan gülleriň.

MIWELI BAGLAR

Miwäni bol getiripdir
Egipdir bag başyn ýere.
Güýz serpaýyn ýetiripdir,
Şemal kakýar agras sere.

Yrýa miwelerin görüp,
Geplejek-geplejek bolýar.
Şahasyn ýere ýetirip,
Olary çöplejek bolýar...

TOMUS GIJELERI

Bu gijeler gysgalypdyr,
Karz berensoň gündizlere.
Daňlar atýar şeýle bir tiz,
Ýaňy duşanda gyzlara.

Ýyldyzlary – däneleri,
Asman göýä bir äpet nar.
Gögüň görkli synalary,
Olar misli şem deý ýanýar.

Ýok, meni derde goýanok,
Uky almagyň kynlygy.
Bir gowy düýşe ýetenok,
Gijeleriň uzynlygy...

AÝLY AGŞAM

Asmanyň guşagy – Akmaýaň ýoly,
Ene süýdi bilen tümlügi dilen.
Misli bakylyga çüýlenen ýaly,
Bu asman gümmezi ýyldyzlar bilen.

GAR

Gyz ädimi bilen ýagýar gunduz gar,
Kalba dolýar gys gününin aklygy.
Gar ýaganda bir üýtgeşik many bar,
Ýere baksañ, belli munuň haklygy.

Aklyk, päkizelik giripdir güýje,
Gara zatlaň bolsa gowşapdyr saly.
Göwnüňe bolmasa zemine gije
Ap-ak toý köýnegi tikilen ýaly.

ÝAZ ETÝUDY

Aý ýüze çekipdir gara nikaby,
Bulduň agylynda akja guzular.
Ýyldyrym çakarly howanyn taby,
Bulduň kirpiginden hünji üzüler.

Bulutlar zemine dikýär gözünü,
Küýseýär daglaryň ýyly gujagyn.
Ýyldyrym daglara urup özüni,
Otlap berýär çopanlaryň ojağyn.

* * *

Ýaganok,
damanok goýry bulutlar,
Daglaryň başyndan aýra bulutlar.

Gapjygyna oklap Günüň teňňesin,
Öňünden alybam muzduň hemmesin,

Ýa olar ýagjagam bolanok çyndan,
Ýa el üzesleri gelenok Günden.

Bulutly asmanda zeminiň gözi,
Göge galyp barýar asyl öň özi.

Daglaram kem-kemden asmana galýar,
Bulutlaň böwrüni deşip, ynjalyar...

ÜÇ PIKIR

Bir husyt asmana seredip diýdi:
«Bu ýyldyzlar teňňe bolsady eger,
Eýe bolsam özüm umman baýlyga,
Karun bordy ilki başyny egen.»

Bir aşyk asmana seredip diýdi:
«Bu ýyldyzlar monjuk bolsady eger,
Söýgi bilen daksam ýaryň boýnuna,
Ýarym şatlygyndan erärdi meger.»

Bir daýhan asmana seredip diýdi:
«Bu ýyldyzlar tohum bolsady eger,
Heziller edinip topraga sepseň,
Nana mätäç galmaz, deriňe deger.»

SÄHER

Gündogarda
ýagşy günüň baýdagy,
Şapagy saklaýar daglaň elinde.
Guşlaň topugyndan säheriň çygy
Gözelligi öwýär guşlaň dilinde.

Boşluk ýok gök bilen zemin arada,
Guşlaň owazyndan dolupdyr dünýä.
Dänä derek ýuwdup säher şapagyn,
Guşlar şahalara böküşip münýä.

Aşyrguly BAÝRYÝEW. Goşgular